

A polgár unatkozik

Gerő András polgári naplójának legutóbb közzétett részletében (MH., szept. 30.) tudunkra adja, hogy demokráciánk újabban unalmas színekkel kedveskedik neki. „Unalmas, hiszen szinte kikalkulálható, hogy ki melyik színt hozza. A kis hazug mindig kis hazug, az elvek embere mindig az elvek embere”, a morálbolsevik pedig mindig morálbolsevik. Ez elmékedésének a summázata. Azt kifogásolja tehát, hogy a jellemeknek koherenciájuk van. Pedig ha nem volna, akkor sem megismerni, sem ábrázolni nem lehetne őket. A kis hazug, ha unalmas, nem azért az, mert mindig kis hazug, hanem azért, mert unalmasan hazudik. Az elvek embere pedig akkor unalmas, ha unalmasak az elvei, vagy ha unalmasan adja őket elő. Tanítómester módjára például, felemelt mutatóujjal. Igénytelen erkölcsi pátozzsal. Az olyan emberek igénytelenségével, akik védeni akarják magukat a kényelmetlen felismerésektől.

Gerőt cikke tanúsága szerint főként a „morális igazságszót” és az „elvek embere” tölti el unalommal. Ez utóbbi embertípust így határozza meg: „Ő pontosan tudja, mi a helyes és a helytelen, és ha a valóság a maga megszokott elvszerűtlenségében, amúgy következtelenül működik – nos, akkor annál rosszabb a tényeknek. Az elvek tisztaságának és az élet mocskosságának harcában a tisztaság apostolai ők.” A naplóíró tehát azt vallja, hogy ne bíráljuk a valóságot, amely a maga megszokott mocskos elvszerűtlenségében működik. Legalábbis az olyan ember ne bírálja, aki azt képzei, hogy tudja, mi helyes és mi helytelen. De hiszen az utolsó évezredekben a világtörténelem minden kritikus szelleme abból indult ki, hogy igaz van azzal szemben, amit bírál! Nem mindig volt igaz, és száz százalékgig ritkán volt igaz, de ha nem lett volna meggyőződve arról, hogy azzal szemben, amit bírál,

igaza van, akkor a polgári napló írója 2002. szeptember végén még mindig egy fán kuporogna, innen dobálna kókuszdióval hozzá hasonlatos polgártársait.

Az idézett állítás nem csak értelmesnek, hanem fairnek sem nevezhető. Az elvek embere ugyanis, miközben bírál, nem gondolja, hogy „nos, akkor annál rosszabb a tényeknek”, mert ez

EÖRSI ISTVÁN

„Az utolsó évezredekben a világtörténelem minden kritikus szelleme abból indult ki, hogy igaza van azzal szemben, amit bírál!”

azt jelentené, hogy fittyet hány nekik. Annyira nem hány fittyet nekik, hogy meg akarja változtatni őket. Felfogása szerint nem a tényeknek, hanem nekünk rosszabb, ha a rosszat csak azért fogadjuk el, mert létezik. A mi polgárunk viszont amellet érvel, hogy az unalom elől csak úgy menekülhetünk meg, ha elfogadjuk azt, ami van. Már az is minősíti őt és közönségét, hogy az „elvek embere” szókapcsolathoz kizárólag gunyoros konnotációt társít. A „morális igazságszót”-hoz is, akik arra vetemednek, hogy „megmondják, mi a jó és mi a rossz”. Ha konkrét esetekben állítaná, hogy valamelyik morális igazságszó vagy elvi ember a jót rossznak mondja, és a rosszat jónak, és ráadásul mindent unalmasan teszi, akkor egyet nem értés esetén legalább vitázni lehetne vele. Csakhogy ő

azt állítja, hogy semmirekellők mindazok, akik bírálják azt, ami ellentmond erkölcsi vagy politikai felfogásuknak. Vagyis a legősibb időktől mindmáig mindenki semmirekellő, aki bölintáson kívül másra is használja a fejét.

A Fidesz-kormányzat idején megismerkedtünk azzal a „polgár”-ral, akitől vezére most már „kitartás”-t, kér, amikor a Vasár-

hogy zavartalanul élvezze a kormányváltás tényét, hiszen csakugyan élvezni való, hogy nincs veszélyben az alkotmányos demokrácia, és hogy Magyarország nem szigetelődik el a szomszédos államok gyűrűjében. Ebből a jogos örömből bimbózott ki az a magát polgárnak becéző nyárspolgár, aki már nem a tévedéseket akarja elhárítani, hanem a konfliktusokat. Hallgasson a „morális igazságszó” és az „elvek embere”, mert jön az orbánkövérszajéradersimicska, és bekap valamennyiünket. Ezt a rettegést szemlélteti a titkosszolgálatok körül lefolytatott vita. A múlt elmúlt akkor is, ha nem múlt el. A Fidesz-uralomnak sikerült elérnie, hogy a lakosság – és főként az értelmiség – jelentős része másodszor is megbékél lelke templomában a Kádár-korszakkal. A morális igazságszót, az elvek emberei fogják be a pofájukat. Gerő András, ez a perfekt liberális még azt is nehezményezi, hogy az ilyen lények „minősítésre jogosultak”. Rossz néven veszi, hogy „pártvezetéssel és nyilvánossággal leveleznek”. Vajon kikre gondolhatott? Kik merészelnének minősíteni és levelezni valamiféle liberális anyaszentegyház jóváhagyása nélkül?

Denis Diderot még házassági szerződésében is azt írta a neve alá, hogy „párizsi polgár”. Azok közé tartozott, akik értelmet adtak a „polgár” szónak. Ez az értelem az „Egy polgár naplója” szóban forgó részletének olvasása közben egy pillanatra sem dereng fel. Diderot ezt vallotta 232 évvel ezelőtt: „Ha isten azt követeli, tagadjuk meg értelmünket, melyet tőle kaptunk, akkor úgy tesz, mint a vásári szemfényvesztő: elcseni azt, amit adott.” Diderot óta romlott a színvonal. Most már nem isten követeli, hogy mondjunk le az eszünkről, hanem Gerő András.

JÓKÓ CSABA RAJZA